

Protocol Dyslexie Universum

1. Leidraad Ernstige Dyslexie:

1.1 Doorverwijzing van onderwijs naar zorg.

Het onderwijs heeft als taak goed lees- en spellingonderwijs te garanderen. Daarbij hoort dat lees- en spellingproblemen zo vroeg mogelijk worden gesignaleerd en dat er bij een achterstand intensieve begeleiding wordt geboden. Op basis van toetsresultaten, aangevuld met continue observaties en bevindingen, bepaalt school de intensiteit, inhoud en vorm van de ondersteuning die een leerling nodig heeft. Voor een beperkte groep zijn goed onderwijs en intensivering van begeleiding op school ontoereikend en is behandeling door een zorgverlener wenselijk. Leerlingen kunnen pas worden doorverwezen naar de zorg als er sprake is van een ernstige achterstand die blijft bestaan, ook na herhaalde interventies. Pas dan kan een vermoeden van dyslexie worden uitgesproken en kan de leerling worden aangemeld voor gespecialiseerde diagnostiek.

1.2 Criteria voor doorverwijzing

Het onderwijs onderbouwt de ernst van het leesprobleem door aan te tonen dat er sprake is van een ernstige, hardnekkige achterstand.

- De school toont aan goed onderwijs en intensieve begeleiding geboden te hebben die voldoet aan kenmerken van effectief onderwijs.
- De school toont aan dat een leerling desondanks zeer lage leesscores behaalt op 3 achtereenvolgende hoofdmeetmomenten.

Traject voor doorverwijzing

Actie	Toelichting	Vervolgactie Onderwijs en Begeleiding
Hoofdmeting 1	Afname van gestandaardiseerde/genormeerde toetsen op de hiervoor geschikte momenten.	Effectief leesonderwijs op ondersteuningsniveau 1. In elk geval krijgen leerlingen die tot de zwakste 20-25% behoren extra begeleiding op minimaal ondersteuningsniveau 2.
(Tussenmeting)	Eventueel vindt er een tussenmeting plaats.	Voortzetting van de (extra) begeleiding op ondersteuningsniveau 1, 2 (en eventueel 3) met eventuele aanpassingen.
Hoofdmeting 2	Afname van gestandaardiseerde/genormeerde toetsen op de hiervoor geschikte momenten.	Effectief leesonderwijs op ondersteuningsniveau 1. In elk geval krijgen leerlingen die tot de zwakste 20-25% behoren extra begeleiding op minimaal ondersteuningsniveau 1 en 2. Leerlingen die tot de zwakste 10% behoren, krijgen begeleiding op ondersteuningsniveau 1, 2 en 3.
Tussenmeting	Na een periode van 10-12 weken intensieve begeleiding vindt er een tussenmeting plaats. Ruwe scores en vaardigheidsscores van een leerling worden vergeleken met de scores van hoofdmeting 2 om effect van begeleiding te bepalen. Daarna volgt er een tweede periode van 10-12 weken intensieve begeleiding.	Voortzetting van de (extra) begeleiding op ondersteuningsniveau 1, 2 en 3 met eventuele aanpassingen.
Hoofdmeting 3	Afname van gestandaardiseerde/genormeerde toetsen op de hiervoor geschikte momenten.	Bepaald wordt welke begeleiding een leerling vervolgens nodig heeft op school en of een leerling voor doorverwijzing naar de zorg in aanmerking komt.
Doorverwijzing?	Een leerling komt voor doorverwijzing naar de zorg in aanmerking als: <ol style="list-style-type: none"> 1. De scores op de 3 hoofdmetingen waren: <ul style="list-style-type: none"> - Woordlezen: V-(min)-score of E-score (laagste 10%) 2. Begeleiding op alle ondersteuningsniveaus voldeed aan kenmerken van effectief handelen 	Ook tijdens en na de behandeling in de zorg krijgen leerlingen extra begeleiding. Hoe de leerling in het onderwijs kan worden begeleid wordt afgestemd met de zorgverlener.

2. Begeleiding in en buiten de klas

2.1 Welke begeleiding en ondersteuning geef je de leerlingen in de lessen? Zorgniveau 1

De leerlingen die moeite hebben met het technisch lezen krijgen in de groep extra aandacht. Het technisch lezen en voortgezet technisch lezen wordt vorm gegeven en geïntensiveerd vanuit het gedachtengoed van LIST.

De leerling krijgt waar nodig ondersteuning bij het lezen van de dagelijkse lessen en opdrachten door b.v. lezen met een maatje of door in Snappet de voorleesfunctie aan te zetten. De leerkracht beschrijft in het leerlingprofiel op welke manier de betreffende leerling ondersteund wordt. Het is belangrijk dat er leeskilometers gemaakt worden.

2.2 Welke voorzieningen heeft de school voor alle leerlingen zowel in als buiten de lessen? Zorgniveau 2 en 3 (Ondersteuningsstructuur)

De leerlingen die onvoldoende vooruitgaan wat betreft technisch lezen, worden tijdig gesignaleerd tijdens de toetsmomenten, waarna begeleiding volgt door een in lezen gespecialiseerde onderwijsassistent. Deze begeleiding vindt plaats onder supervisie van de intern begeleider. Afhankelijk van het leesniveau wordt er gewerkt met Connect of Ralfi lezen.

Bij Connect lezen wordt 3 keer per week minstens 20 minuten buiten de klas (individueel ofwel in een klein groepje van maximaal 4 leerlingen) gewerkt aan Connect klanken en letters, Connect woordherkenning of Connect vloeiend lezen.

Bij Ralfi lezen wordt 3 keer per week minstens 20 minuten buiten de klas (individueel ofwel in een klein groepje van maximaal 4 leerlingen) dezelfde tekst herhaald gelezen. Ralfi heeft een vaste werkwijze: voorlezen-koorlezen-zelfstandig lezen. Op de dagen dat niet in het groepje gelezen wordt, wordt de tekst samen met een klasgenoot op school of met ouders thuis herhaald.

2.3 Welke ondersteuning en expertise bieden we samen met partners? Zorgniveau 3

Op het moment dat de desbetreffende leerling onvoldoende/geen vooruitgang laat zien, ondanks de beschreven voorziening, wordt er advies gevraagd aan het Regionaal Instituut voor Dyslexie (RID) en/of Stichting Taalhulp. Naast de informatie-uitwisseling is het mogelijk dat leerlingen onder schooltijd de dyslexietraining ondergaan en daar waar mogelijk opdrachten die vanuit de behandelaar worden aangeboden, op school verwerken. Er wordt nauw samengewerkt/contact gehouden met deze stichtingen om de aanpak van de leerling zo optimaal mogelijk te kunnen integreren met de dagelijkse lessen. Ook kan er advies worden gevraagd over de aanpak in de klas bij Passend Onderwijs Almere.

2.4 Aanvragen onderzoek naar Dyslexie/ Handelingsplan

Als de leerling op ondersteuningsniveau 3 niet de vorderingen maakt die we verwachten en 3x een V- op de DMT heeft gescoord, wordt er advies gevraagd aan een behandelinstituut en mogelijk gevolgd door een aanvraag voor onderzoek naar dyslexie. We werken hierin samen met instellingen, zoals het Regionaal Instituut voor Dyslexie (RID), Stichting Taalhulp, de IJsselgroep, Leestalent of Opdidakt. Ouders worden door de intern begeleider ingelicht over de mogelijkheden en zij kunnen dan een keuze maken bij welke instantie zij het onderzoek zouden willen laten afnemen. Daarvoor wordt onderstaand handelingsplan ingevuld.

3. Hulpmiddelen tijdens de les en bij toetsen

3.1 Tijdens de les

Taal: hulpkaarten van het RID of andere begeleidingsinstanties mogen gebruikt worden.

Rekenen: leerlingen mogen tafelkaarten gebruiken en in overleg met de leerkracht eventueel een rekenmachine.

3.2 Tijdens toetsmomenten

Gebruik van hulpmiddelen is alleen toegestaan als het uitdrukkelijk staat vermeld in de handleiding van de desbetreffende toets en voor de leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften zoals dyslexie.

Audio-ondersteuning wordt door de intern begeleider aangezet bij de IEP-toetsen voor leerlingen met dyslexie.

Bij begrijpend lezen printen wij de tekstboekjes (dit mag eventueel op A3-formaat) Daarin mag onderstreept en gearceerd worden door de leerlingen.

Ondersteuningskaarten van het RID hebben wij het eerste toetsmoment toegestaan, maar hier moeten wij schoolbreed nog een afspraak over maken. Tafelkaarten zijn niet toegestaan.

De toets voor technisch lezen wordt afgenomen door de leerkracht, onderwijsassistent of intern begeleider.

Alle leerlingen in groep 3 en 4 worden getoetst met de woordenleestoets DMT. In de hogere groepen worden alleen de leerlingen getoetst met DMT die eerder een IV of V scoorden.

Handelingsplan technisch lezen / spellen

Algemeen

Naam school	Het Universum
Naam leerling	
Schooljaar	
Groep	
Schoolloopbaan	

Beginsituatie

Scores en afnamedatums				
Lezen DMT				
Spelling				
Wat valt op als de leerling leest? (meerdere hokjes invullen is mogelijk)	☐ Heeft moeite met auditieve synthese en andere fonologische taken ☐ Beheerst nog niet alle klank-letter koppelingen ☐ Leest langzaam ☐ Maakt veel fouten ☐ Leest spellend ☐ Leest radend ☐ Leest niet vloeiend ☐ Anders, nl: ☐ Geen bijzonderheden			
Toelichting				
Wat valt op als de leerling spelt? (meerdere hokjes invullen is mogelijk)	☐ Maakt fouten in de structuur van het woord (laat letters weg, voegt letters toe) ☐ Maakt fouten in de klank-letter koppeling (schrijft fonetisch) ☐ Heeft moeite met het onthouden van spellingregels ☐ Heeft moeite met het toepassen van spellingregels ☐ Heeft veel tijd nodig bij het toepassen van spellingregels ☐ Anders, nl: ☐ Geen bijzonderheden			
Toelichting				
Wat zijn belemmerende en beschermende factoren?	<u>Belemmerende factoren</u> ☐ Werkhouding (werktempo, luisterhouding) ☐ Concentratie (spanningsboog, afleidbaarheid) ☐ Motivatie (inzet, doorzettingsvermogen) ☐ Zelfvertrouwen (onzekerheid, faalangst) ☐ Zelfstandigheid (opstarten, hulp vragen) ☐ Sociale contacten (met lln en lkr)		<u>Beschermende factoren</u> ☐ Werkhouding ☐ Concentratie ☐ Motivatie ☐ Zelfvertrouwen ☐ Zelfstandigheid ☐ Sociale contacten ☐ ...	
Toelichting				

Deelperiode 1

Deelperiode	Aantal weken	Frequentie per week	Totale duur per week	Door wie	Organisatie
Van datum tot datum					
	10-12 weken	3 x 20 minuten	1 uur per week	Onderwijs-ondersteuner onder supervisie van taalspecialist	☒ 1 op 1 ☐ Duo ☐ Groepje van .. (max 4) leerlingen

Handelingsdeel

<u>Doelen Technisch lezen</u>	DMT (bijv. D/IV): AVI: ☐ Beheerst auditieve synthese en andere fonologische taken ☐ Beheerst alle klank-letter koppelingen ☐ Leest nauwkeurig ☐ leest woorden vloeiend ☐ Anders, nl: ☐ Anders, nl:
Naam Methodiek	☐ Connect lezen ☐ Ralfi lezen
Korte omschrijving activiteiten	<u>Ralfi lezen</u> ; minimaal 3 keer per week 20 minuten buiten de groep met dezelfde tekst. vaste werkwijze: voorlezen-koorlezen-zelfstandig lezen

Tussenmeting

Scores en afnamedatum(s)	
Lezen DMT	
Spelling	
Evaluatie TL	☐ Heeft moeite met auditieve synthese en andere fonologische taken ☐ Beheerst nog niet alle klank-letter koppelingen ☐ Leest langzaam ☐ Maakt veel fouten ☐ Leest spellend ☐ Leest radend ☐ Leest niet vloeiend ☐ Anders, nl: ☐ Geen bijzonderheden
Evaluatie doelen	
Vervolg	

Deelperiode 2

Deelperiode	Aantal weken	Frequentie per week	Totale duur per week	Door wie	Organisatie
	12 weken	3 x 30 minuten	1,5 uur per week	Onderwijs- ondersteuner onder supervisie van taalspecialist	☐ 1 op 1 ☐ Duo ☐ Groepje van .. (max 4) leerlingen

Handelingsdeel

<u>Doelen Technisch lezen</u>	DMT (bijv. D/IV): AVI: ☐ Beheerst auditieve synthese en andere fonologische taken ☐ Beheerst alle klank-letter koppelingen ☐ Leest nauwkeurig ☐ leest woorden vloeiend ☐ Anders, nl: ☐ Anders, nl:
Naam Methodiek	☐ Connect lezen ☐ Ralfi lezen
Korte omschrijving activiteiten	<i>Invoegen zoals bij deelperiode 1</i>

Evaluatie

Scores en afnamedatum(s) (bijv. E/V-) Lezen DMT Lezen AVI Spelling	juni 20.. /januari 20.. (verwijderen wat niet van toepassing)
Evaluatie doelen TL Foutenanalyse(s) (zie observatie bij afname AVI)	☐ Heeft moeite met auditieve synthese en andere fonologische taken ☐ Beheerst nog niet alle klank-letter koppelingen ☐ Leest langzaam ☐ Maakt veel fouten ☐ Leest spellend ☐ Leest radend ☐ Leest niet vloeiend ☐ Anders, nl: ☐ Geen bijzonderheden
Evaluatie doelen SP	
Vervolg	